

A könyvvizsgálat és a büntetőeljárás

*Balázs Árpád
dr. Eisenbacher Gábor*

Büntetőjogi felelősség – alapok I.

1. Szándékosság

Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki:

- cselekményének következményeit **kívánja** (*egyenes szándék*)
- vagy e következményekbe **belenyugszik** (*eshetőleges szándék*).

2. Gondatlanság

Gondatlanságból követi el a bűncselekményt, aki:

- **előre látja** cselekményének lehetséges következményeit, de **könnyelműen bízik azok elmaradásában** (*tudatos gondatlanság*)
- vagy cselekménye lehetséges következményeit azért **nem látja előre**, mert a tőle elvárható **figyelmet vagy körültekintést elmulasztja** (*hanyagosság*).

Büntetőjogi felelősség – alapok II.

3. Tettek

- Tettes az, aki a bűncselekmény törvényi tényállását (szándékosan vagy gondatlanul) megvalósítja.
- Társtettek azok, akik a **szándékos** bűncselekmény törvényi tényállását egymás tevékenységéről tudva, közösen, szándékosan valósítják meg.

4. Részesek

- Felbujtó az, aki mást **szándékos** bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.
- Bűnsegéd az, aki **szándékos** bűncselekmény elkövetéséhez másnak szándékosan segítséget nyújt.

Büntetőjogi felelősség – alapok III.

5. Búnpártolás

- Aki anélkül, hogy a bűncselekmény elkövetőjével az elkövetés előtt megegyezett volna,
 - a) **segítséget nyújt** ahhoz, hogy az elkövető a hatóság üldözése elől **meneküljön**,
 - b) a büntetőeljárás sikerét **meghiúsítani törekszik**, vagy
 - c) **közreműködik** a bűncselekményből származó **előny biztosításában**.

Költségvetési csalás I.

Btk. 396. § (1): Aki

- a) költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában mást **tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja,**
- b) költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel kapcsolatos **kedvezményt jogtalanul vesz igénybe,**
- c) költségvetésből származó pénzeszközöket **a jóváhagyott céltól eltérően használ fel,** és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.

Btk. 396. § (7): Aki költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatban előírt **elszámolási, számadási, vagy az előírt tájékoztatási kötelezettségének nem vagy hiányosan tesz eleget, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel.**

Költségvetési csalás II.

Hamis magánokirat felhasználása (ún. eszközselekmény)

Btk. 345. § Aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlan tartalmú magánokiratot felhasznál.

Számvitel rendjének megsértése

Btk. 403. § (1) Aki a számvitelről szóló törvényben vagy a felhatalmazásán alapuló jogszabályokban előírt bizonylati rendet megsérti vagy könyvvezetési, beszámoló készítési kötelezettségét megszegi, és ezzel

- a) a megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló hibát idéz elő, vagy
- b) az adott üzleti évet érintően vagyoni helyzete áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja.

Értelmező rendelkezés:

(4) E § alkalmazásában a megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló a hiba, ha egy adott üzleti évet érintően feltárt hibák és hibahatások - eredményt, saját tőkét növelő-csökkentő - értékének együttes, előjeltől független összege meghaladja a hiba elkövetésének üzleti évére vonatkozó számviteli beszámolóban kimutatott nettó árbevétel húsz százalékát és mérlegfőösszeg húsz százalékát is. Minden esetben megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló a hiba, ha egy adott üzleti évet érintően feltárt hibák és hibahatások - eredményt, saját tőkét növelő-csökkentő - értékének együttes, előjeltől független összege meghaladja az ötszázmillió forintot.

A tanú és a titoktartási kötelezettség

Be. 82. § (1) A tanúvallomást megtagadhatja

c) aki a foglalkozásánál vagy közmegbízatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással a titoktartási kötelezettségét megsértené, **kivéve**, ha ez alól a külön jogszabály szerint jogosult felmentette,

vagy

külön jogszabály szerint a bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság megkeresésére a titoktartási kötelezettség alá eső adat továbbítása a felmentésre jogosult számára kötelező

Vö.: Az MKVK Fegyelmi Bizottságának állásfoglalását titoktartási ügyekben:

„Álláspontunk szerint, a könyvvizsgáló foglalkozásánál (hivatásánál) fogva titoktartásra köteles, ezért a jogszabályi kötelezettségen alapuló könyvvizsgálat során tudomására jutott minden információ tekintetében terheli a hivatásbeli titokmegőrzési kötelezettség, ezért a tanúvallomást minden hatóság és bíróság előtt megtagadhatja, kivéve, ha az ügyfél ezen titoktartási kötelezettsége alól írásban őt felmentette, vagy az adatok kiadására őt törvényi előírás kötelezi.”

Hpt. Szerinti bejelentési és tájékoztatási kötelezettség

Hpt. 261. § A könyvvizsgáló köteles a pénzügyi felügyeletet tájékoztatni:

- Ha a záradék megtagadása, vagy korlátozása szükséges
- Bűncselekmény, vagy belső szabályzat súlyos megsértését, vagy ennek veszélyét észleli
- Jogszabály, felügyeleti előírás megszegését észleli
- A pénzügyi intézmény kötelezettségei teljesítése, a rábízott vagyon megőrzése nem biztosított
- Belső ellenőrzési rendszer súlyos hibája
- Jelentős véleménykülönbség a könyvvizsgáló és a pénzügyi intézmény vezetői között
- Ellenőrző befolyású társaságnál felmerülő súlyos probléma

Emellett: a felügyelet jogosult a könyvvizsgálótól közvetlen tájékoztatást kérni és kapni.

Zár alá vétel

Fogalma: a dolog, vagyoni értékű jog, követelés, szerződés alapján kezelt pénzeszköz feletti rendelkezési jog felfüggesztése.

Általános feltétele: Olyan bűncselekmény miatti büntetőeljárás, ahol vagyonelkobzásnak van helye, vagy a sértett polgári jogi igényt érvényesít és alaposan lehet tartani attól, hogy a kielégítést megghiúsítják.

Ki rendeli el? Bíróság – sürgős esetben az ügyész és a nyomozó hatóság, azonban ilyen esetben haladéktalanul bíróság elé kell terjeszteni.

Lex Questor – zár alá vétel I.

A zár alá vétel különös *feltételei*:

Akkor is elrendelhető, ha az általános feltételek nem állnak fenn.

- **50 M Ft-ot meghaladó** elkövetési értékre,
- **vagyon elleni bűncselekmény, csődbűncselekmény vagy tartozás fedezetének elvonása** miatt folyik a büntetőeljárás,
- és a bűncselekményt „**pénzügyi**” (**pénzügyi, befektetési, biztosítási Nyugdíj – biztosítási**) **tevékenységet folytató szervezet tevékenységi körében** követték el.

Lex Questor – zár alá vétel II.

Hatálya:

- **bármely szervezet vagyona**, amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez felhasználtak, vagy amely javára a bűncselekmény elkövetése előny szerzését eredményezte
- a fentiek **kapcsolt vállalkozásának vagyona**
- a fentiekben befolyásoló részesedéssel vagy ellenőrző befolyással rendelkező személy, vezető tisztségviselő, képviselő, cégvezető, felügyelőbizottsági tag, megbízott, **könyvvizsgáló teljes vagyona**, vagyonának meghatározott része vagy egyes vagyontárgyai
- **mindazon dolog, vagyoni értékű jog, követelés, szerződés alapján kezelt pénzeszköz**, amit a fenti szervezet vagy személy a büntetőeljárás **eljárás megindítása után átruház** (ingyenes vagy feltűnően Értékaránytalanul vagy hozzátartozó javára!)

Köszönjük a figyelmet!

This publication has been prepared for general guidance on matters of interest only, and does not constitute professional advice. You should not act upon the information contained in this publication without obtaining specific professional advice. No representation or warranty (express or implied) is given as to the accuracy or completeness of the information contained in this publication, and, to the extent permitted by law, PricewaterhouseCoopers Kft., its members, employees and agents do not accept or assume any liability, responsibility or duty of care for any consequences of you or anyone else acting, or refraining to act, in reliance on the information contained in this publication or for any decision based on it.

© 2016 PricewaterhouseCoopers Kft. All rights reserved. In this document, "PwC" refers to PricewaterhouseCoopers Kft., which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.